

Båndamatøren Ole Steen Petersen ved sine maskiner.

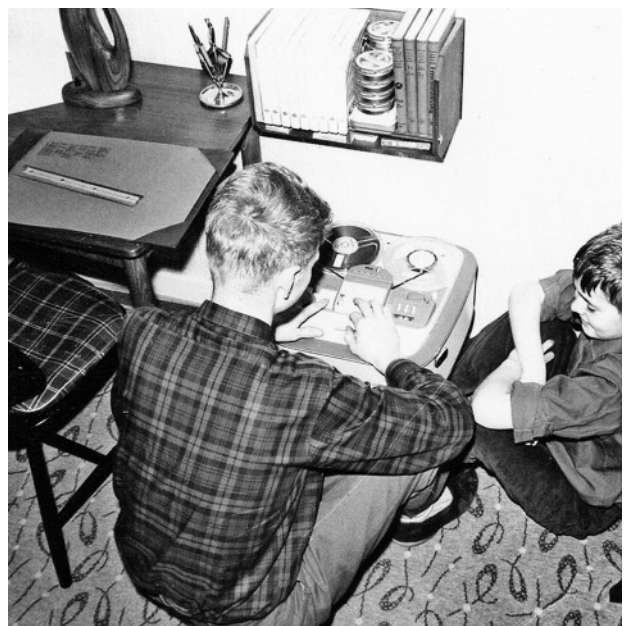
Båndamatørerne – et glemt stykke dansk musikhistorie

Institut for Dansk Lydarkæologi udgiver den 26. juni en række båndværker og elektroniske kompositioner, skabt af folk, der havde båndoptageren som hobby. LP-udgivelsen ***Danske Båndamatører 1959-1976*** kaster lys over et rigt og fuldstændig overset stykke dansk lyd- og musikhistorie med værker, som aldrig før har været udgivet.

En skov af båndhobbyister

Da spolebåndoptageren kom i almindelig handel i 1950'erne blev den en udbredt hobby, og i de følgende årtier eksperimenterede tusindvis af helt almindelige danskere med at optage lyde, splejse, og klippe i spolebånd, både derhjemme og sammen i båndamatørklubber. Nogle af disse arbejdede også med at komponere elektronisk musik og lydcollager og udforskede båndoptageren som et instrument i sig selv.

26. juni 2018 udkommer LP'en ***Danske båndamatører 1959-1976*** på Institut for Dansk Lydarkæologi. Udgivelsen afdækker historien om båndamatørerne gennem et udvalg af båndværker og et længere essay af komponisten Jonas Olesen, der gennem et omfattende gravearbejde og et hav af telefonsamtaler, har oprullet historien om foreningerne og de lydlige og musikalske eksperimenter.

Båndamatøren Uffe Nissen (ved båndoptageren) med en kammerat.

Den frie leg med lyd

Båndamatørbevægelsen gemmer på et overhørt og glemt stykke dansk lyd- og musikhistorie, som bl.a. viser, at historien om den elektroniske musik i Danmark ikke kun består af den lille håndfuld komponister, der har fundet vej til historiebøgerne – Else Marie Pade, Fuzzy, Per Nørgård, Gunner Møller Pedersen m.fl. Båndamatørernes værker repræsenterer en ganske anden musikalsk og teknisk tilgang til både mediet og det at komponere, hvor man som amatører har prøvet sig frem eller lært tips og tricks af ligesindede.

Udgivelsen præsenterer et udvalg af danske båndamatørers lydeksperimenter fra perioden 1959-1976 og opruller historien om helt almindelige mennesker – typisk unge mænd – der kastede sig ud i den frie leg med lyd og musik, inden for hjemmets fire vægge eller i foreningslokalerne. Værkerne på udgivelsen har – ud over deres historiske relevans – også overraskende musikalske kvaliteter og viser en smittende idérigdom og nysgerrighed overfor lyd som plastisk materiale. Udtryksmæssigt spænder værkerne over både humoristiske og narrative lydcollager, til mere abstrakte og kontemplative elektroniske kompositioner med tydelig inspiration fra samtidens elektron- og konkretmusik. Værkerne er samtidig klassiske eksempler på, at tekniske begrænsninger ofte fordrer kreativitet, og at der kan skabes imponerende resultater med meget begrænsede midler.

Fakta om de danske båndamatører

- Da de første danske spolebåndoptagere kom på markedet i Danmark i midten af 1950'erne, kostede de i omegnen af 25.000 nutidskroner.
- I 1953 dannedes den første danske båndamatørklub: Dansk Magnettoneklub i København.
- Båndamatørklubber skød op landet over i mindst 22 forskellige byer. Sammenlagt var tusindvis af danskere medlemmer.
- Bogen *Jeg er båndamatør* af Mogens Vincentz, der kom i Politikens hobbybogsserie, blev allerede i udgivelsesåret 1967 trykt i fire oplag og solgt i 42.000 eksemplarer.
- I 1977 var der estimeret en spolebåndoptager i en tredjedel af alle danske hjem (ca. 625.000).

Medlemsaften i Fredericia Båndamatørklub, 1967. Foto: Mogens Gaardbo

Institut for Dansk Lydarkæologi (IDL) er en forening, hvis formål overordnet er at fremdrage, tilgængeliggøre og formidle danske eksperimenter med optaget lyd.

Læs mere om udgivelsen og IDL's arbejde på

www.lydarkaeologi.dk

Udgivelsesreception for *Danske Båndamatører 1959-76*

Tirsdag den 26. juni kl. 17-20 på Øen

Mimersgade (overfor nr. 60), 2200 København N.

Alle er velkomne, og der vil foruden vin og øl blive budt på lyd og musik fra gamle spolebåndoptagere.

Presse- og kontaktinformation

Jan Høgh Stricker, tlf. 51 90 02 97, info@lydarkaeologi.dk

Pressekit med billeder, essay og mp3-filer kan findes på dette link: www.lydarkaeologi.dk/tape-presskit.zip

Baggrundsinformation

Podcasten *Lyt Dybt* har i to udsendelser fortalt historien om de danske båndamatører bl.a. gennem interviews med de to tidligere båndamatører Jesper Hendze og Ole Steen Petersen.

<https://soundcloud.com/thelakeradio/lyt-dybt-jeg-er-bandamator>

<https://soundcloud.com/thelakeradio/lyt-dybt-ekstralytning-danske-bandamatører>

Citat fra essayet

I udgivelsens medfølgende essay af Jonas Olesen kan man bl.a. læse om båndamatøren Jesper Hendze, der har komponeret LP'ens første værk, *Sindssyg musik* (1976). Et båndværk, som nærmest er et katalog over samtlige effekter, man kan skabe ved hjælp af en spolebåndoptager. Han forklarer i essayet om sin tid som båndamatør:

Jeg var interesseret i at lave musikalske kompositioner med komponenterne: Interessant lyd og timing. Lydkilderne kunne f.eks. være nærmikrofonerede, svage lydkilder. Så vidt jeg husker, lavede jeg et stykke kun med tobaksdåser og en pincet, slået an som en stemmegaffel og indspillet i forskellige hastigheder – min båndoptager havde to hastigheder, men jeg lavede også mellemhastigheder ved at holde skifteknappen i en mellemposition.

Min indgang til at lave disse ting var musikalsk nysgerrighed. Jeg hørte en masse ny musik på radioens P2 og var optaget af Frank Zappas plader, som rummede en del kompositioner indenfor genren musique concrète. Jeg tog også bussen fra Brylle ind til Odense Musikbibliotek for at høre plader med den slags, f.eks. John Cage og Pierre Schaeffer.

Værket forløber som en række af abrupte lydclip, der skifter hurtigt i små rytmiske forløb. Små melodistumper afspilles baglæns eller forvrænget, og hurtige tryk på båndoptagerens pauseknop rytmitiserer toner og klange. Flere steder er der indsat en stemme, som fremkommer med absurde proklamationer som »Min overlæbe lyser« og »Mit hår vokser med en millimeter i minuttet«.

Som passioneret amatør har Jesper Hendze i *Sindssyg musik* anvendt de forhåndenværende midler – f.eks. en tobaksdåse og en pincet – og med dem formået at skabe en sjov og virtuost timet komposition.

